

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการศึกษาทั่วโลก ทุกยุคทุกสมัยล้วนมีจุดมุ่งหมายหลัก คือ การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม และมีวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามความมุ่งหวังของสังคม โดยผ่านกระบวนการทางการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 6 เกี่ยวกับการกำหนดความมุ่งหมายและพัฒนาตนเอง ได้ ถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ผู้เกี่ยวข้องต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนมีการพัฒนาตามธรรมชาติ และศักยภาพตลอดจนมาตรา 23 การจัดการศึกษาต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา ซึ่งมีสาระสำคัญ คือ ต้องพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ การดำรงตนในสังคมอย่างมีความสุข กระบวนการจัดการเรียนการสอนให้คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถประยุกต์ความรู้มาใช้ป้องกันและแก้ปัญหาให้รู้จักคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรสถานศึกษาของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ อีกทั้งยังให้มีการประสานความร่วมมือกับผู้ปกครอง ชุมชน และผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทั้งภาครัฐ และเอกชน เพื่อร่วมมือกันในการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542, หน้า 12-13)

การป้องกันและช่วยเหลือนักเรียนในการแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญ และมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากสภาพสังคมปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การที่สังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว นั้น ทำให้เกิดปัญหาต่างๆ ตามมามากมาย ปัญหาหลักๆ ที่เกิดขึ้นและมีผลกระทบต่อวิถีชีวิตของประชาชน คือ ปัญหาด้านเศรษฐกิจ ซึ่งส่งผลกระทบต่อก่อให้เกิดปัญหาสังคมตามมา ดังที่ นางลักษณ์ เทพสวัสดิ์ (2541, หน้า 123) กล่าวว่า เป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางว่า การเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจมีความสัมพันธ์ทางสังคมอย่างใกล้ชิด ทุกครั้งที่มีการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ ไม่ว่าจะเป็นทางบวกหรือทางลบก็มีผลกระทบต่อสังคมไทยไม่มากก็น้อย เมื่อมีปัญหาทางด้านเศรษฐกิจและสังคมจะมีผลกระทบต่อประชาชนทุกระดับ เช่น ผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำ อัตราคนว่างงานเพิ่มขึ้น พ่อค้าขาดทุนถึงล้มละลาย นักลงทุนชะลอการลงทุน ก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ ตามมา เช่น ประชาชนขาดเงินทองมีหนี้สินล้นพ้นตัว ประชาชน

ทำงานหนักขึ้น ภรรยาต้องทำงานนอกบ้านเพื่อหารายได้เพิ่ม ความสัมพันธ์ในครอบครัวลดลง การหย่าร้างมากขึ้น หรือบางครั้งมีการหาเงินในทางมิชอบ ปัญหาต่างๆ เหล่านี้จะโยงใยมาถึงปัญหาในครอบครัว อันส่งผลให้เด็กในครอบครัวเหล่านั้นเกิดความทุกข์ ความวิตกกังวล ความเครียด มีการปรับตัวที่ไม่เหมาะสมหรืออื่นๆ ที่เป็นผลเสียต่อสุขภาพกายและสุขภาพจิตกับเด็กทุกระดับชั้นตามแต่ฐานะของผู้ปกครอง

เมืองพัทยา เป็นพื้นที่หนึ่งที่ถูกพัฒนาและประชาสัมพันธ์ให้เป็นเมืองแห่งการท่องเที่ยว ในระยะเวลาเดียวกันกับที่รัฐบาลส่งเสริมการท่องเที่ยวเมื่อ 20 ปีที่ผ่านมา สถานที่นี้จะมีนักท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศเข้ามาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก โดยการเข้ามาท่องเที่ยวดังกล่าว ทำให้มีรูปแบบการดำเนินธุรกิจการให้บริการทางเพศควบคู่ไป การขยายธุรกิจการให้บริการเพื่อรองรับการท่องเที่ยวในพื้นที่เมืองพัทยา มีบาร์เบียร์ คาราโอเกะ ร้านอาหารที่มีพนักงานเสิร์ฟและให้บริการทางเพศด้วย รวมถึงการให้บริการใน โรงแรมขนาดเล็กและขนาดใหญ่ (มูลนิธิศุภนิมิตแห่งประเทศไทย, 2549) จากกรณีดังกล่าวทำให้ผู้ใช้แรงงานอพยพเข้ามาทำงานในเมืองพัทยาเป็นจำนวนมาก การตั้งบ้านเรือนมีการแบ่งเป็นห้องพักอาศัยอยู่อย่างแออัด การแต่งงานมีครอบครัวจะเป็นเรื่องง่ายที่สามารถเกิดขึ้น จึงก่อให้เกิดปัญหาการหย่าร้างและปัญหาอื่นอีกมากมายตามมา และด้วยความหลากหลายของคนกลุ่มคนในพื้นที่ โดยเฉพาะผู้ใช้แรงงานที่มาจากต่างถิ่นที่มีการมั่วสุมทำให้เกิดปัญหาเรื่องอบายมุขและอาชญากรรมในพื้นที่ ส่งผลกระทบต่อเด็ก เพราะทำให้ไม่ได้รับการเลี้ยงดูที่ดี จึงต้องออกมาดำเนินชีวิตภายนอก และได้รับผลกระทบของปัญหาต่างๆ (มูลนิธิศุภนิมิตแห่งประเทศไทย, 2549) สภาพพื้นที่เมืองพัทยา เดิมพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ทำการเกษตร ปัจจุบันมีพื้นที่แหล่งบันเทิง ธุรกิจ แสง สี เสียง เพิ่มมากขึ้น พื้นที่ในรอบนอกใกล้ๆ เมืองพัทยาเป็นแหล่งอุตสาหกรรม เป็นผลให้ประชาชนปรับเปลี่ยนความเป็นอยู่จากแบบชุมชนชนบทเป็นชุมชนเมือง วัฒนธรรมการดำเนินชีวิต ค่านิยม และความเป็นอยู่ของครอบครัวจึงเปลี่ยนตามไปด้วย ประชาชนนิยมทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม ทำให้มีเวลาเอาใจใส่ครอบครัวน้อยลง อาชีพทางการเกษตรและกิจการขนาดแรงงาน ทำให้มีการอพยพแรงงานจากภาคอีสาน และแรงงานต่างด้าวมาประกอบอาชีพทั้งทางการเกษตรและอุตสาหกรรมในพื้นที่มากมาย ประกอบกับอิทธิพลค่านิยมของคนเมืองเข้ามามีบทบาทในครอบครัวมากขึ้น โดยเฉพาะสื่อหรือสิ่งให้ความบันเทิง และความสะดวกสบายทุกรูปแบบมีอย่างแพร่หลาย หากผู้ปกครองขาดดุลยพินิจและจิตสำนึกในการเลือกบริโภคจะทำให้เกิดผลกระทบต่อครอบครัว และเป็นผลเสียต่อการปรับตัวและการดำเนินชีวิตของนักเรียน อันจะก่อให้เกิดปัญหาทางสังคม ได้แก่ ปัญหาด้านการเรียน ปัญหาด้านสุขภาพ และพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียน ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ กล่าวว่า ความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีและการสื่อสารยุคปัจจุบัน ตลอดจนการแข่งขันทางด้านเศรษฐกิจในยุคโลกไร้พรมแดน

ซึ่งทวีความรุนแรงขึ้น จนมีผลทำให้เกิดผลกระทบต่อวิถีชีวิตของเด็ก เยาวชน และประชาชนทั่วไป โดยก่อให้เกิดความสับสนในการเลือกและใช้ ค่านิยมต่างๆ การบริโภคที่ขาดดุลยพินิจและจิตสำนึก ตลอดจนขาดการควบคุมตัวเอง รวมทั้งการรักษาโรคทางวัฒนธรรมของชาติไว้ จึงทำให้เกิดปัญหาต่างๆ เช่น ปัญหาสารเสพติด โรคจิตประสาท ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาทางเพศ ซึ่งปัญหาเหล่านี้นับวันจะรุนแรงเพิ่มขึ้นจนน่าเป็นห่วง คนเราจึงไม่สามารถจัดระบบชีวิตของตนเองให้อยู่อย่างสุขได้ (กรมวิชาการ, 2543, หน้า 1)

โรงเรียนสังกัดเมืองพัทยา ในฐานะหน่วยงานที่รับผิดชอบในการสร้างและพัฒนาให้การศึกษา จึงควรมีบทบาทสำคัญในการช่วยเหลือ และแก้ปัญหาเบื้องต้นให้กับนักเรียน ซึ่ง กุญชรী คำชาย (2542, หน้า 4) กล่าวว่า บทบาทใหม่ของครูตามแผนปฏิรูปการศึกษามีหน้าที่โดยตรงที่จะอำนวยความสะดวกให้กับผู้เรียนได้เติบโต ไปตามศักยภาพ โดยตรง ครูผู้สอนจะต้องทำหน้าที่ แนะนำพร้อมกันไปด้วย โดยเฉพาะการให้ความช่วยเหลือเบื้องต้นแก่ผู้เรียนในด้านการเรียน สุขภาพ การปรับตัว และการพัฒนาคุณลักษณะต่างๆ ที่จะทำให้ผู้เรียนมีความสุข และประสบความสำเร็จในชีวิต กรมวิชาการ(2545, หน้า บทนำ) งานแนะแนวโรงเรียนจึงมีความสำคัญและจำเป็นในการช่วยเหลือ และแก้ปัญหาให้กับนักเรียน ทั้งนี้เพราะจุดมุ่งหมายของงานแนะแนวนั้นการพัฒนาคนให้เป็นคนที่มีคุณค่ามีประโยชน์ต่อตนเองและสังคม และกรมวิชาการ(2543, หน้า 1) สรุปว่า งานแนะแนวมุ่งหวังที่จะช่วยนักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ รู้จักตนเอง มีเป้าหมายที่ชัดเจน รู้จักแก้ปัญหา ปรับตัวอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ ทำประโยชน์เพื่อสังคม โดยจัดกิจกรรมแนะแนวให้ครอบคลุม 5 บริการ คือ 1) บริการศึกษาและรวบรวมข้อมูลเด็ก 2) บริการให้บริการสารสนเทศ 3) บริการให้คำปรึกษา 4) บริการจัดวางตัวบุคคล 5) บริการติดตามและประเมินผล นอกจากนี้สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547 ข, หน้า คำนำ) รายงานไว้ว่าระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพระบบหนึ่งที่น่าจะดำเนินการโดยการ 1) ปรับเปลี่ยนบทบาทและเจตคติของผู้บริหาร และครู อาจารย์ ให้ส่งเสริมดูแลพัฒนานักเรียนทั้งกายจิตใจสติปัญญาอารมณ์และสังคม 2) วางระบบที่จะสร้างความมั่นใจว่านักเรียนทุกคนมีครู-อาจารย์คอยดูแลทุกข์สุขอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง 3) สนับสนุนให้ครู-อาจารย์มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับผู้ปกครอง เพื่อให้บ้าน โรงเรียนและชุมชนเชื่อมประสาน และรวมกลุ่มกันเป็นเครือข่ายช่วยกันเฝ้าระวังดูแลช่วยเหลือนักเรียน 4) ประสานความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียน ชุมชนและผู้เชี่ยวชาญในสาขาต่างๆ เพื่อช่วยให้มีการส่งต่อและรับช่วงการแก้ไข ส่งเสริม พัฒนานักเรียน

ผู้วิจัยได้ศึกษาสาระสำคัญเกี่ยวกับ ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน พบว่า มีความสอดคล้องกับงานแนะแนวในส่วนของจุดมุ่งหมาย และกระบวนการดำเนินงานที่เกี่ยวกับการ

ส่งเสริม การป้องกัน และการแก้ไขปัญหให้กับนักเรียน และมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนทุกคนมีคุณภาพตามความแตกต่างของบุคคล เพื่อให้นักเรียนได้ค้นพบและพัฒนาศักยภาพตนเอง มีทักษะในการดำเนินชีวิต มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ มีคุณธรรมจริยธรรม รู้จักตัดสินใจ และดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข ตลอดจนการป้องกันและแก้ปัญหาเบื้องต้นให้กับนักเรียน โดยการแก้ปัญหาให้กับนักเรียนที่มีปัญหามากลดลงเป็นนักเรียนที่มีปัญหาน้อย หรือจากกลุ่มเสี่ยงให้เป็นกลุ่มปกติ

ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ โรงเรียนสังกัดเมืองพัทยา ยังพบปัญหา นักเรียนที่เป็นกลุ่มเสี่ยงยังไม่ได้รับการช่วยเหลือ นักเรียนขาดเรียนบ่อยไม่มาโรงเรียน เนื่องจากสภาพปัญหาหลายอย่าง จึงไปเป็นปัญหาของสังคมในระดับหนึ่ง ซึ่งบ่งบอกให้เห็นถึงปัญหาการดำเนินงานระบบช่วยเหลือนักเรียนยังขาดประสิทธิภาพในการดำเนินงานทั้งระบบ (เมืองพัทยา, 2549)

ดังนั้นด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะเป็นครูใน โรงเรียนสังกัดเมืองพัทยา จึงสนใจที่จะศึกษาปัญหา และแนวทางแก้ไขการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน โรงเรียนสังกัดเมืองพัทยา เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาทางสังคมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ โรงเรียนสังกัดเมืองพัทยา
2. เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ร่วมระหว่างเพศของนักเรียน และสภาพครอบครัวของนักเรียนที่มีผลต่อปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ โรงเรียนสังกัดเมืองพัทยา
3. เพื่อศึกษาแนวทางแก้ไขการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดเมืองพัทยาจากผู้เชี่ยวชาญ

สมมติฐานของการวิจัย

1. ปัญหาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน โรงเรียนสังกัดเมืองพัทยาระหว่างนักเรียนชายกับนักเรียนหญิงแตกต่างกัน
2. ปัญหาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน โรงเรียนสังกัดเมืองพัทยาระหว่างครอบครัวสมบูรณ์กับครอบครัวไม่สมบูรณ์แตกต่างกัน

3. เพศของนักเรียน และสภาพครอบครัวของนักเรียน มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกับปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดเมืองพัทยา

คำถามการวิจัย

1. ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดเมืองพัทยา อยู่ในระดับใด
2. เพศของนักเรียน และสภาพครอบครัวของนักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกับปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ใน โรงเรียนสังกัดเมืองพัทยา หรือไม่
3. แนวทางการแก้ไขการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดเมืองพัทยา ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ เป็นอย่างไร

กรอบความคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดเมืองพัทยา โดยจำแนกตาม เพศของนักเรียน และสภาพครอบครัวของนักเรียน การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำแนกได้ 7 ด้าน โดยศึกษาปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน เพื่อนำไปสู่แนวทางแก้ไขปัญหาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดเมืองพัทยา โดยการสังเคราะห์ขั้นตอนการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547) และสังเคราะห์ขั้นตอนการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามสภาพบริบทของโรงเรียนสังกัดเมืองพัทยา (เมืองพัทยา, 2549) ดังแผนภาพที่ 1

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

1. เพศของนักเรียน

1.1 ชาย

1.2 หญิง

2. สภาพครอบครัวของนักเรียน

2.1 ครอบครัวสมบูรณ์

2.2 ครอบครัวไม่สมบูรณ์

ปัญหาการดำเนินงานตามระบบดูแล

ช่วยเหลือนักเรียน

1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายคนและการคัดกรองนักเรียน

2. การเฝ้าระวังและป้องกันนักเรียนกลุ่มเสี่ยง

3. การส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน

4. การบริการให้คำปรึกษานักเรียน

5. การแก้ปัญหา นักเรียนกลุ่มเสี่ยง

6. การแก้ปัญหา นักเรียนกลุ่มมีปัญหา

7. การส่งต่อหน่วยงานภายนอกสำหรับนักเรียนที่ยากต่อการแก้ไข

ผู้เชี่ยวชาญ

แนวทางแก้ไขพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ภาพที่ 1 กรอบความคิดในการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การวิจัยครั้งนี้ จะทำให้ทราบถึงปัญหาและแนวทางแก้ไขการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดเมืองพัทยา อันจะเป็นประโยชน์ที่ใช้เป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาระบบช่วยเหลือนักเรียนของ โรงเรียนสังกัดเมืองพัทยา ให้มีความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ตลอดจนจะเป็นประโยชน์ต่อกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ในการจัดวิธีการดำเนินการวางแผนและพัฒนาด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ โรงเรียนสังกัดเทศบาลให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ มีขอบเขตดังนี้

1. ขอบเขตของเนื้อหาในการวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ โรงเรียนสังกัดเมืองพัทยา ใน 7 ด้าน คือ

- 1.1 การรู้จักนักเรียนเป็นรายคนและการคัดกรองนักเรียน
- 1.2 การเฝ้าระวังและป้องกันนักเรียนกลุ่มเสี่ยง
- 1.3 การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน
- 1.4 การบริการ ให้คำปรึกษานักเรียน
- 1.5 การแก้ปัญหา นักเรียนกลุ่มเสี่ยง
- 1.6 การแก้ปัญหา นักเรียนกลุ่มมีปัญหา
- 1.7 การส่งต่อหน่วยงานภายนอกสำหรับนักเรียนที่ยากต่อการแก้ไข

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ได้แก่ ครูแนะแนว ผู้ช่วยครูแนะแนว และครูประจำชั้นนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนสังกัดเมืองพัทยา 10 โรงเรียน จำนวน 101 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูแนะแนว ผู้ช่วยครูแนะแนว และครูประจำชั้นนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนสังกัดเมืองพัทยา 10 โรงเรียน โดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ เกรจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, p.608) แล้วทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) แล้วทำการสุ่มอย่างง่าย ผู้วิจัยได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง จากรายชื่อ โรงเรียนในข้อมูลพื้นฐาน โรงเรียนในสังกัดเมืองพัทยา สำนักการศึกษาเมืองพัทยา ได้ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 80 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรต้น มี 2 ตัวแปร ได้แก่

3.1.1 เพศของนักเรียน

3.1.2 สภาพครอบครัวของนักเรียน

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ปัญหาและแนวทางแก้ไขการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนของโรงเรียนสังกัดเมืองพัทยา ใน 7 ด้าน คือ

3.2.1 การรู้จักนักเรียนเป็นรายคนและการคัดกรองนักเรียน

3.2.2 การเฝ้าระวังและป้องกันนักเรียนกลุ่มเสี่ยง

3.2.3 การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน

3.2.4 การบริการให้คำปรึกษานักเรียน

3.2.5 การแก้ปัญหาให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยง

3.2.6 การแก้ปัญหาให้นักเรียนกลุ่มมีปัญหา

3.2.7 การส่งต่อหน่วยงานภายนอกสำหรับนักเรียนที่ขาดต่อการแก้ไข

4. แบบสอบถามการวิจัย ผู้วิจัยต้องการให้ผู้ตอบแบบสอบถามระบุปัญหาให้ชัดเจน จึงได้ปรับ ระดับปัญหาเป็น 4 ระดับ คือ น้อยที่สุด น้อย มาก และ มากที่สุด

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการปฏิบัติการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูแนะแนว ผู้ช่วยครูแนะแนว หรือครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา ที่ต่อเนื่องกัน ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายคนและการคัดกรองนักเรียน การเฝ้าระวังและป้องกันนักเรียนกลุ่มเสี่ยง การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน การบริการให้คำปรึกษานักเรียน การแก้ปัญหาให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยง การแก้ปัญหาให้นักเรียนกลุ่มมีปัญหา และการส่งต่อหน่วยงานภายนอกสำหรับนักเรียนที่ขาดต่อการแก้ไข

2. ปัญหาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง อุปสรรคหรือข้อขัดข้องต่างๆ ที่เกิดขึ้นแล้วมีผลกระทบต่อการทำงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ จะศึกษาปัญหาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 7 ด้าน

2.1 การรู้จักนักเรียนเป็นรายคนและการคัดกรองนักเรียน หมายถึง การรู้ข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียนที่จะช่วยให้ครูที่ปรึกษาได้รู้จักนักเรียนดีขึ้น รู้ว่านักเรียนแต่ละคนที่มีพื้นฐานความเป็นมาของชีวิตที่ไม่เหมือนกัน หล่อหลอมให้เกิดพฤติกรรมหลายรูปแบบทั้งด้านบวก

และคำนวณ รวมถึงการพิจารณาข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียน และพิจารณาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียน เพื่อจัดกลุ่มนักเรียนเป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆ คือ กลุ่มปกติ และกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา

2.2 การเฝ้าระวังป้องกันช่วยเหลือ และแก้ปัญหาให้นักเรียน หมายถึง การไม่ปล่อยปละละเลยนักเรียน จนกลายเป็นปัญหาของสังคม แต่สำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหานั้น จะต้องเอาใจใส่ ดูแลอย่างใกล้ชิดและหาวิธีการช่วยเหลือ ทั้งการป้องกันและการแก้ไขปัญหา โดยไม่ปล่อยปละละเลยนักเรียนจนกลายเป็นปัญหาของสังคม

2.3 การส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียน หมายถึง การสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนที่อยู่ในความดูแลของครูที่ปรึกษา ไม่ว่าจะป็นนักเรียนกลุ่มปกติ หรือกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา ให้มีคุณภาพมากขึ้น มีความภาคภูมิใจในตนเองด้านต่างๆ ซึ่งจะช่วยป้องกันมิให้นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มปกติกลายเป็นนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา และเป็นการช่วยให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา กลับมาเป็นนักเรียนกลุ่มปกติและมีคุณภาพตามที่โรงเรียนหรือชุมชนคาดหวัง

2.4 การบริการให้คำปรึกษา หมายถึง การให้คำแนะนำ ปรึกษา เพื่อช่วยให้นักเรียน ผ่อนคลายปัญหาให้ลดน้อยลง ทั้งด้านความรู้สึก ความคิด และการปฏิบัติตนของนักเรียนในทางที่ไม่ถูกต้อง โดยมุ่งหวังให้นักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีงามหรือพึงประสงค์

2.5 การแก้ปัญหาให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยง หมายถึง การช่วยเหลือแก้ไขปัญหานักเรียนที่เสี่ยงในการเกิดปัญหาต่างๆ

2.6 การแก้ปัญหาให้นักเรียนกลุ่มมีปัญหา หมายถึง การช่วยเหลือแก้ไขปัญหานักเรียนที่มีปัญหาต่างๆ โดยกระบวนการ วิธีการต่างๆ เพื่อแก้ปัญหา ลดปัญหา ให้นักเรียนกลับคืนสู่นักเรียนกลุ่มปกติ

2.7 การส่งต่อหน่วยงานภายนอกสำหรับนักเรียนที่ขาดต่อการแก้ไข หมายถึง กระบวนการดำเนินการกับนักเรียนที่มีปัญหาขาดต่อการช่วยเหลือ หรือช่วยเหลือแล้วนักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้น ต้องส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านต่อไป

3. แนวทางการแก้ไข หมายถึง วิธีการดำเนินงานในการแก้ปัญหาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 7 ด้าน คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายคนและการคัดกรองนักเรียน การเฝ้าระวังและป้องกันนักเรียนกลุ่มเสี่ยง การส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียน การบริการให้คำปรึกษา นักเรียน การแก้ปัญหาให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยง การแก้ปัญหาให้นักเรียนกลุ่มมีปัญหาและการส่งต่อหน่วยงานภายนอกสำหรับนักเรียนที่ขาดต่อการแก้ไข ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

4. โรงเรียนสังกัดเมืองพัทยา หมายถึง โรงเรียนในสังกัดเมืองพัทยา ที่จัดการเรียนการสอนขั้นพื้นฐาน จำนวน 10 โรงเรียน

5. ผู้เชี่ยวชาญ หมายถึง ผู้มีความรู้ทางด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำนวน 3 ท่าน ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลแนวทางแก้ไขปัญหาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดเมืองพัทยา

6. โรงเรียน หมายถึง สถานศึกษาสังกัดเมืองพัทยา

7. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้อำนวยการ โรงเรียน และรองผู้อำนวยการ โรงเรียนในสังกัดเมืองพัทยา

8. ครู หมายถึง พนักงานครูเมืองพัทยา สังกัดโรงเรียนเมืองพัทยา 10 โรงเรียน

9. นักเรียน หมายถึง เด็กที่เรียนในโรงเรียนสังกัดเมืองพัทยา

10. ครอบครัวที่สมบูรณ์ หมายถึง สภาพครอบครัวที่ไม่แตกแยก พ่อแม่ไม่หย่าร้างกันไม่ทะเลาะกัน มีการเลี้ยงดูลูกที่เหมาะสม และฐานะทางเศรษฐกิจไม่ย่ำแย่

11. ครอบครัวที่ไม่สมบูรณ์ หมายถึง สภาพครอบครัวที่แตกแยก พ่อแม่หย่าร้างกันทะเลาะกัน ไม่มีการเลี้ยงดูลูกที่เหมาะสม เช่น ลงโทษที่รุนแรงเข้มงวดมากเกินไปหรือทอดทิ้งไม่เอาใจใส่ เป็นต้น และฐานะทางเศรษฐกิจย่ำแย่ ยากจน

12. นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 หมายถึง นักเรียนที่เรียนอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนสังกัดเมืองพัทยา